

© Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava. Sva prava pridržana. Dopuštenje za ponovno objavljivanje ovog sažetka dano je isključivo u svrhu uključivanja u HUDOC bazu podataka Suda.

© Office of the Representative of the Republic of Croatia before the European Court of Human Rights. All rights reserved. Permission to re-publish this summary has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

© Bureau de l'Agent de la République de Croatie devant la Cour européenne des droits de l'homme. Tous droits réservés. L'autorisation de republier ce résumé a été accordée dans le seul but de son inclusion dans la base de données HUDOC de la Cour.

SAŽETAK ODLUKE

DIAN PROTIV DANSKE ZAHTJEV BR. 44002/22

ODLUKA O NEDOPUŠTENOSTI VIJEĆA OD 21. SVIBNJA 2024.

Osuda podnositelja na kaznu zatvora zbog prosjačenja nije dosegla prag ozbiljnosti za primjenu članka 8.

ČINJENICE

Podnositelj zahtjeva je beskućnik koji je u Danskoj osuđen na 20 dana zatvora zbog prosjačenja u pješačkoj zoni i vrijeđanja policijskog službenika. Prvostupanjski sud je uzeo u obzir činjenicu da je podnositelj prethodno bio upozoren te već osuđen zbog prosjačenja u Danskoj. Protiv predmetne presude podnositelj se žalio ističući da već godinama boravi i putuje iz Rumunjske u Dansku i nazad te da je u trenutku počinjenja kaznenog djela već dva mjeseca boravio u Danskoj. Također je naveo da se u Danskoj uzdržava tako što skuplja boce, prodaje novine za beskućnike i prosi. Od navedenih djelatnosti, uspije uštedjeti dovoljno novaca da si može priuštiti trošak putovanja iz Rumunjske u Dansku, a redovito i šalje novac ženi i obitelji u Rumunjskoj. U trenutku počinjenja kaznenog djela imao je kod sebe gotovinu u iznosu od približno 130 EUR, koja mu je zaplijenjena. Njegovu žalbu Visoki sud je odbio primjenjujući pravni standard razvijen u presudi ESLJP-a *Lăcătuș protiv Švicarske*¹ (br. 14065/15, stavci 52.-60., od 19. siječnja 2021.), smatrajući da se podnositelj u trenutku počinjenja kaznenog djela nije nalazio u tako ranjivoj situaciji da bi prosjačenje bio jedini način kako može preživjeti. Prijedlog podnositelja za dopuštenje revizije Vrhovni sud je odbio.

PRIGOVORI

Pozivajući se na članke 8. i 10. Konvencije podnositelj je prigovorio da je osuda zbog prosjačenja povrijedila njegovo pravo na poštovanje privatnog života te slobodu izražavanja.

¹ Sažetak presude dostupan je i na [hrvatskom jeziku](#).

OCJENA ESLJP-a

ESLJP je istaknuo da se člankom 8. Konvencije ne jamči pravo na prosjačenje. U svojoj presudi [Lăcătuș protiv Švicarske](#) zauzeo je stav da, u situacijama kada je dostojanstvo osobe ozbiljno ugroženo zbog nedostatka sredstava za život, prosjačenje može predstavljati sredstvo za zadovoljenje osnovnih životnih potreba za osobe koje se nalaze u izrazito ranjivoj situaciji. Posljedično, ESLJP je utvrdio da pravo na obraćanje drugima za pomoć čini bit prava zaštićenog člankom 8. Konvencije. Međutim, ESLJP je ujedno napomenuo da se moraju uzeti u obzir posebne okolnosti svakog pojedinog predmeta, posebice ekonomska i socijalna situacija podnositelja.

Stoga je ESLJP ocjenjivao je li se podnositelj nalazio u izrazitoj ranjivoj situaciji koja bi u njegovom predmetu opravdala prosjačenje kao sredstvo kojim se pokušava izbaviti iz nečovječne i neizvjesne situacije, a kako bi zaštitio svoje ljudsko dostojanstvo. S obzirom da su elementi potrebni za utvrđivanje osobite ranjivosti podnositelja ovisili o informacijama s kojima je raspolagao podnositelj te su bili teško provjerljivi tuženoj državi, ESLJP je smatrao primjerenim da podnositelj snosi teret dokaza potkrjepljivanja tvrdnji da nije imao dovoljno sredstava za vlastito uzdržavanje.

Iz raspoloživih podataka, puno toga je ostalo nejasno i nepoznato, no iz izjava koje je podnositelj dao, ESLJP je ipak mogao utvrditi da je podnositelj u trenutku počinjenja kaznenog djela imao 61 godinu, bio nepismen i nezaposlen, da si je mogao priuštiti putovanje iz Rumunjske u Dansku nekoliko puta godišnje unatoč tome što je tvrdio da trošak puta u jednom smjeru iznosi oko 100 EUR, da se tijekom svog boravka u Danskoj financirao skupljanjem boca i prodajom časopisa za beskućnike te prosjačenjem, a da je od prikupljenih i zarađenih sredstava mogao redovito slati novce obitelji u Rumunjsku. U trenutku počinjenja kaznenog djela kod sebe je imao približno 130 EUR u gotovini.

ESLJP je ujedno primijetio da je podnositelj kao građanin EU-a imao pravo ući i boraviti u Danskoj do tri mjeseca, bez ikakvih administrativnih zahtjeva, u skladu s člankom 6. [Direktive Direktive 2004/38/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2004. o pravu građana Unije i članova njihovih obitelji na slobodno kretanje i boravište na teritoriju država članica](#). Štoviše, u slučaju financijskih poteškoća i hitnih slučajeva, mogao je podnijeti zahtjev za "pomoć pri povratku" koja je bila predviđena danskim zakonodavstvom.

U tim okolnostima, ESLJP nije smatrao da je podnositeljeva ekonomska i socijalna situacija bila takva da mu je prosjačenje bila jedina mogućnost za osiguranje vlastitog opstanka i zaštitu ljudskog dostojanstva. Naprotiv, ESLJP je istaknuo da je podnositelj u Danskoj, kao gospodarski razvijenoj zemlji, koristio mogućnost zarađivanja novca iz različitih izvora kako bi dio zarade mogao poslati obitelji u Rumunjsku. Na taj način, prosjačenje je podnositelju predstavljalo tek jedan od načina prikupljanja novčanih sredstava.

Dodatno, ESLJP je istaknuo da za razliku od predmeta [Lăcătuș protiv Švicarske](#) u Danskoj nije postojala opća zabrana prosjačenja. Naime prema danskom Kaznenom zakonu, prosjačenje je

bilo dopušteno pod određenim uvjetima². S obzirom da nije bilo naznake da je podnositelj zahtjeva tijekom svojih višestrukih boravaka u Danskoj bio redovito osuđivan za prosjačenje ili da je generalno bio spriječen prosjačiti u Danskoj, ESLJP je zaključio da zakonska regulativa nije branila podnositelju da nastavi prosjačiti u Danskoj u skladu sa zakonskim ograničenjima.

Slijedom svega navedenog, ESLJP je, za razliku od predmeta [*Lăcătus protiv Švicarske*](#), utvrdio da osuda podnositelja na kaznu zatvora u danim okolnostima nije dosegla potreban prag ozbiljnosti za primjenu članka 8. Konvencije te je prigovor podnositelja proglasio nespojivim *ratione materiae* s Konvencijom.

Ujedno, ESLJP je prigovor podnositelja istaknut na temelju članka 10. Konvencije odbacio kao očito neosnovan.

² Članak 197. danskog Kaznenog zakona: (1) Tko se, nakon prethodnog upozorenja policije, proglasi krivim za prosjačenje ili dopuštanje članu svog kućanstva mlađem od 18 godina da prosjači, kaznit će se kaznom zatvora do šest mjeseci. U olakotnim okolnostima, može se osloboditi kazne. Upozorenje prema ovoj odredbi ostat će zabilježeno pet godina. (2) Uvjet prethodnog opreza ne primjenjuje se ako je prekršaj počinjen u pješačkoj zoni, na kolodvoru, u samoposluzi ili u javnom prijevozu. (3) Pri odmjeravanju kazne uzet će se kao otegotna okolnost ako je djelo počinjeno na jednom od mjesta iz stavka 2.